देवयावन् त्रि॰ देवं याति या–वनिप्। देवं प्रति गन्तरि "द्रवद्दूतो देवयावा वनिष्ठः" ऋ॰७।१०।२

देवयित त्रि॰ चु॰ दिव–परिदेवने तच्। परिदेवके

देवयु त्रि॰ देवं याति या–स्मृगय्वा॰ नि॰ कु। १धार्मिके। देवं द्योतनस्वभावं विष्णुभावमात्मन इच्छति क्यच्–तत उ। २आत्मनो द्योतनस्वभावेच्छौ च "नरो यत्र देवयवोमदन्ति" ऋ॰१।१४५।५। ३लोकयात्रिके मेदि॰ ४देवे पु॰ देवं द्यौति यु–मिश्रणे क्विप् अनित्यमागमानुशासनमिति न तुक्। ४यज्ञादिना देवानां मिश्रीकारके "सुधातं यज्ञपतिं देवयुवम्" यजु॰१।१२ छान्दस उवङ्।

देवयुग पु॰ देवप्रियं युगम्। सत्ययुगे "पुरा देवयुगे ब्रह्मन् प्रजापतिसुते शुभे आस्तां भगिन्यौ "ते भार्ये कश्यपस्यास्तां कद्रूश्च विनता तथा" भा॰आ॰१६अ॰। "पुरा देवयुगे तात! देवेन्द्रेषु महात्मनः" भा॰अनु॰ ८३अ॰।

देवयोनि पु॰ देवानामिव कामिचारित्वात् योनिः यस्य। १विद्याधरादौ ते च अमरोक्ता यथा "विद्याधरोऽप्सरो यक्षोरक्षोगन्धर्वकिन्नराः। पिशाचो गुह्यकः सिद्धो भूतोऽमी देवयोनयः"। २देवजातौ स्त्री "द्वे वै योनी इति ब्रूयात् देवयोनिरन्यो मनुष्ययोनिरन्यः" शत॰ब्रा॰७।४।२।१०

देवयोषा ६त॰। अप्सरसि। "सुषुचुर्देवयोषाश्च पुष्पवर्षमनुत्तमम्" भा॰शल्य॰ ४७अ॰। "शुभे कुन्ती च माद्री च देवयोषोपमे भुवि" हरिवं॰ ५४अ॰

देवर पु॰ दीव्यतेऽनेन दिव–करणे अरच्। भर्तुरनुजे भ्रातरि। "पतिश्वशुरता ज्येष्ठे पतिदेवरतानुजे" उद्भटः पितृभिर्भ्रातृभिश्चैताः पतिभिर्देवरैस्तथा" मनुः २भर्तृभ्रातृमात्रे च "देवराद्वा सपिण्डाद्वा स्त्रिया सम्यग्नियुक्तया" मनुः अत्र देवरशब्दः भर्तृः ज्येष्ठकनिष्ठोभयपरः। उत्तरत्र "विधवायां नियोगार्थे निर्वृत्ते तु यथाविधि। गुरुवच्च स्नुषावच्च वर्त्तेयातां परस्परम्" कनिष्ठस्य पूर्वजपत्नीत्वेन गुरुतुल्यत्वस्य ज्येष्ठस्य च कनिष्ठपत्न्याः स्नुषातुल्यत्वस्योक्तेः। स्वार्थे क तत्रार्थे। "देवा देवरकोमतः" उज्ज्वलद॰ धृतकोषः।

देवरक्षित त्रि॰ ६त॰। १देवेन २रक्षिते देवकन्दपपुत्रभेदे पु॰ तत्कन्यायां स्त्री "देवकस्याभवन् पुत्राश्चत्वारस्त्रिदशोपमाः। देववानुपदेवश्च सुदेवो देवरक्षितः। कुमार्यः सप्त चास्यासन् वसुदेवाय ता ददौ। देवकी शान्तिदेवी च सुदेवा देवरक्षिता। धृतदेव्युपदेवी च सुनाम्नी चैव सप्तमी" हरिवं॰ ३८अ॰

देवरथ न॰ देवस्यादित्यस्य रथः। सूर्यरथे "द्वात्रिंशत वै देवरथाङ्गन्यम्" शत॰ब्रा॰ १४।६।३।२ देव "आदित्यस्तस्य रथो देवरथः तस्य गत्या एकेनाङ्गा यावद्देशपरिमाणं परिच्छिद्यते तदेकं देवरथाङ्गन्यम् तद् द्वात्रिंशद्गुणितम् तावत् परिमाणोऽयं लोकः" भा॰ २प्रवरान्तर्गतर्षिभेदे ततः फिञ्। दैवरथायनि तदपत्ये पुंस्त्री। ३देवानां याने विमाने च

देवरहस्य न॰ देवानामपि रहस्यम्। अतिगोप्ये "श्रुतं देवरहस्यं ते नारदाद्देवदर्शनात्" भा॰आश्व॰३६अ॰

देवराज् पु॰ देवेषु राजते राज–क्विप्। इन्द्रे "हत्वा देवराट् श्रेष्ठभाग् वै" भा॰अनु॰ १अ॰

देवराज पु॰ देवानां राजा–टच् समा॰। सुरराजे इन्द्रे "यस्यासीद्देवको नाम देवराजसमद्युतिः" भा॰आ॰६७अ॰ "देवराजः महानुजः" वृ॰सं॰४०अ॰ "ततः कुलालादि॰ वुञ्। देवराजक तत्कृते त्रि॰।

देवरात पु॰ देवात्तनं रायासुः संज्ञायां क्त। १विष्णुना देवेन रक्षिते परिक्षिते नृपे परिक्षितशब्दे तत्कथा दृश्या २विश्वामित्रपुत्रभेदे "विश्वामित्रस्य च सुता देवरातादयः स्मृताः" हरिवं॰ २७अ॰। "पार्थिवा देवरातास्य शालङ्कायनवङ्कनम्" हरिवं २७अ॰। ३द्वापरयुगोद्भवे राजभेदे च "चानूरुर्देवरातश्च भोजो भीमरथश्च यः" "उपासते सभायां तु कुन्तीपुत्रं युधिष्ठिरम्" भा॰सभा॰४अ॰ उपसंहारे युधिष्ठिरसभासत्त्वेन तस्योक्तेः न तस्य परिक्षितादिरूपत्वम्। ततः काश्यपादि॰ ठञ् ञिठ् च। दैवरातिक तदपत्यादौ त्रि॰। ठञि स्त्रियां ङीप् इति भेदः।

देवर्षि पु॰ देव इव ऋषिः देवानामपि ऋषि पूज्यत्वात्। १नारदादौ न्यायादिकर्तरि कणादादौ च "देवर्षिरचितं गार्ग्य! कणादेयचिकित्सितम्। न्यायतन्त्राण्यनेकानि तैस्तैरुक्तानि वादिभिः" भा॰शा॰ २१०अ॰ "आब्रह्म भुवनात् लोका देवर्षिपितृमानवः। तृप्यन्तु पितरः सर्वे मातृमातामहादयः" तर्पणमन्त्रः।

देवल पु॰ देव–दृशा॰ कलच्। १धार्मिके २देवद्रव्योपजीविनि ब्राह्मणे च "चिकित्सकान् देवलकान् मांसविक्रयिणस्तथा। विपणेन च जीवन्तो वर्ज्याः स्युर्हव्यकव्ययोः" मनुः "देवलः देवप्रतिमापरिचारकः वर्तनार्थत्वेनैतत्कर्मणोऽयं निषेधः न धर्मार्थं "देवकोषोपजीवी च नाम्ना देवलको भवेत्" देवलस्मरणात्, कुल्लू॰। प्रत्यूषवसुपुत्रे ३ऋषिभेदे "प्रत्यूषस्य विदुः पुत्रमृषिं नाम्ना तु देवलम्" हरिवं॰